

INFORME sobre demografia col·legial 2011

BERENGUER CAMPS,
cap del Gabinet d'Estudis Col·legials

Per primera vegada en els darrers anys, tant la crisi del sector com les limitacions jurídiques en l'accés a la formació especialitzada semblen haver tingut un efecte directe en la reducció de la col·legiació de metges estrangers i l'augment de les seves baixes

El cens col·legial de l'any 2011 veu aparèixer un canvi de tendència important respecte a anys anteriors, com és la disminució de col·legiacions de metges d'origen estranger. Alhora, continua la consolidació de dos moviments palmaris en la demografia mèdica a Barcelona: envelliment i feminització.

Pel que fa a l'afluència d'estrangers en les noves col·legiacions, per primera vegada des de l'any 1999, canvia la tendència ininterrompudament alcista i baixa del 58,8% al 51,7%. Es confirma així el que aventuràvem l'any passat i és que la crisi econòmica general, que ja s'havia fet notar en un creixement molt atenuat d'aquests col·legiats durant els anys 2009 i 2010, ha fet capgirar la tendència.

Quant a l'envelliment, és sabut que aquesta tendència, en el conjunt de població col·legiada, està directament influïda per les grans cohorts que tenen ara entre 50 i 60 anys i que representen per si mateixes un terç de la població activa del COMB. Això va fent pujar l'edat mitjana (ha passat de 47,9 anys el 2007 a 49,1 anys el 2011) de manera important i en un futur pròxim plantejarà, de ben segur, reptes importants per a la professió.

En tercer lloc, cal constatar que la feminització és un fenomen consolidat, i que la majoria de noves incorporacions correspon a metgesses, 6 de cada 10. Existeix una relació directa entre edat i gènere, de manera que la feminització és més acusada com més jove sigui la cohort de col·legiats: les metgesses representen un 56% dels col·legiats entre 40 i 49 anys, un 64,3% dels que estan en la trentena, i un 70,3% dels menors de 30 anys.

Com a reflex també d'un cert canvi de tendència, per primera vegada en tres anys, entre els nous col·

legiats MIR del 2011, el grup més nombrós ja no és el de metges d'origen estranger, que passa del 47,8% el 2010 al 38,7% el 2011. En aquest cas, és probable que s'hagin fet notar les modificacions introduïdes a la convocatòria MIR de 2011, dirigides a limitar l'accés a les places de formació especialitzada per als metges forans.

El balanç de col·legiats en actiu, fruit de la reducció de noves col·legiacions i l'increment de les baixes –sobretot de metges estrangers– i les jubilacions, queda pràcticament equilibrat, a diferència d'anys anteriors, en què havia estat clarament positiu.

Les dades d'aquest informe es refereixen a les característiques i l'evolució recent del conjunt de col·legiats, a 31 de desembre de 2011.

Edat i gènere

La piràmide d'edats del conjunt de col·legiats és el fidel reflex gràfic de la situació de la demografia dels metges de Barcelona. El 2011, l'edat mitjana és de 49,1 anys, 4 dècimes més que el 2010.

Origen

Del total de 30.623 col·legiats, 19.636 (el 64,1%) són nascuts a Catalunya i un 18,6% (5.695 metges) són nascuts a la resta d'Espanya.

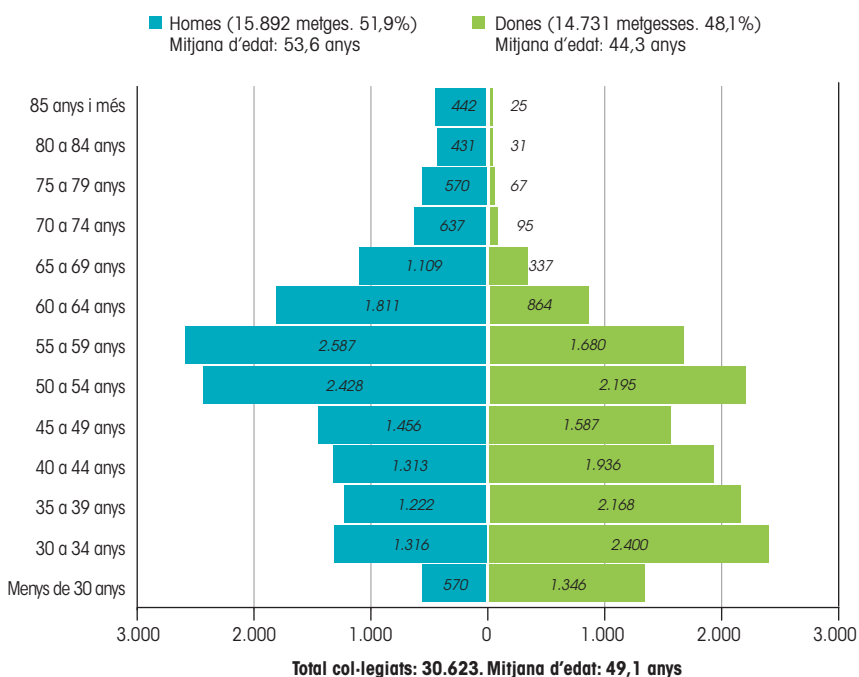
El nombre de metges estrangers col·legiats es continua incrementant i ja són el 17,3% del total (5.292). Entre aquests col·legiats destaquen els nascuts a l'Amèrica Llatina (77,3% dels estrangers) i, a força distància, els nascuts a la UE15 (9,7%) i l'Europa de l'Est (5%).

Col·legiacions de MIR i altres col·legiacions

Val la pena distingir les diferències i característiques dels nous col·legiats que s'incorporen al COMB per fer de residents en una unitat docent a Barcelona d'aquells que es col·legien sense aquest propòsit (i que anomenem col·legiats "No MIR"). >

INFORME sobre demografia col·legial 2011. Dades a 31 de desembre de 2011.

Piràmide d'edat del total de col·legiats

Font: Gabinet d'Estudis Col·legials. COMB.

Distribució per origen. 2011

Zona naixement	Absoluts	%	% sobre estrangers 2011
Catalunya	19.636	64,1	
Resta d'Espanya	5.695	18,6	
Conjunt d'estrangers	5.292	17,3	
Amèrica Llatina i Carib	4.088	13,4	77,3
UE15+EEE ¹	514	1,6	9,7
Orient Mitjà	212	0,7	4,0
Àfrica	124	0,4	2,3
Europa de l'Est	266	0,9	5,0
Altres	88	0,3	1,7
Total	30.623	100,0	100,0

¹ UE15+EEE: membres de la Unió Europea abans de l'ampliació a 25 membres el 2004; més els membres de l'Espai Econòmic Europeu (Noruega, Islàndia, Liechtenstein); més Suïssa i Andorra.

< Cal remarcar la confirmació d'un canvi respecte a anys anteriors: entre els nous col·legiats del 2011, el nombre de metges No MIR (549 metges) és inferior al de MIR (661 metges), arran del descens de metges No MIR estrangers. Aquests darrers són els més nombrosos entre els No MIR, però en el cas dels MIR, els nascuts a Catalunya reprenen la primera posició després de tres anys (40,9%).

Evolució

El 2011, els metges nascuts a l'estranger van ser el col·lectiu més nombrós de nous col·legiats: el 51,7%. Els metges nascuts a Catalunya van ser el 29,7% i els nascuts a la resta d'Espanya, el 18,6%. Cal remarcar la inflexió a la baixa dels metges estrangers després de molts anys de rècords històrics ascendent.

El grup més nombrós de residents de primer any (R1) ha nascut a l'estranger (41,6%), però el 2011 sembla que s'ha apreciat l'efecte dels canvis introduïts en la convocatòria 2010-2011, i aquesta xifra s'ha reduït gairebé set punts respecte a l'any 2010, i s'ha invertit així una tendència a l'alça continuada des de l'any 2002.

Balanç

El balanç de col·legiats per al 2011 queda pràcticament a zero, arran de l'augment de les baixes i l'arribada de la jubilació de cohorts cada vegada més nombroses, així com de la reducció de les altes.

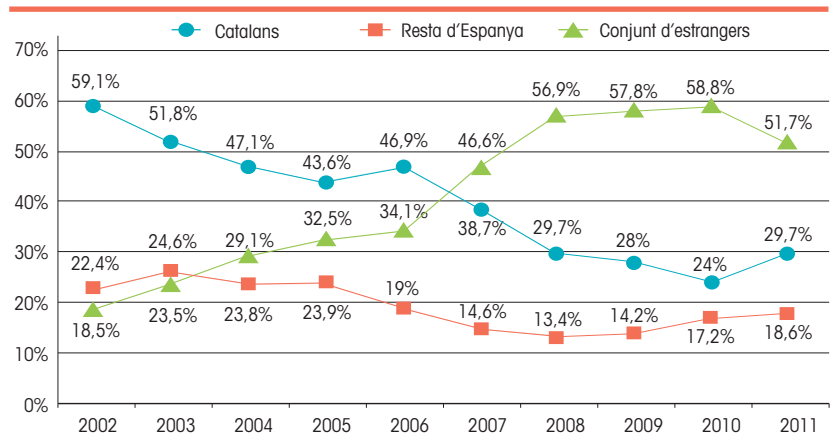
Les baixes es concentren entre els metges estrangers, que en representen el 47,3%, i en aquests casos el motiu és sobretot el trasllat a l'estranger o a d'altres províncies de la resta de l'Estat.

Conclusió

Per primera vegada en els darrers anys, tant la crisi del sector com les limitacions jurídiques en l'accés a la formació especialitzada semblen haver tingut un efecte directe en la reducció de la col·legiació de metges estrangers i l'augment de les seves baixes.

Tot plegat configura un nou escenari, on les tendències presents de feminització i envelliment continuaran accentuant-se els pròxims anys. Caldrà estar atents a l'evolució. ■

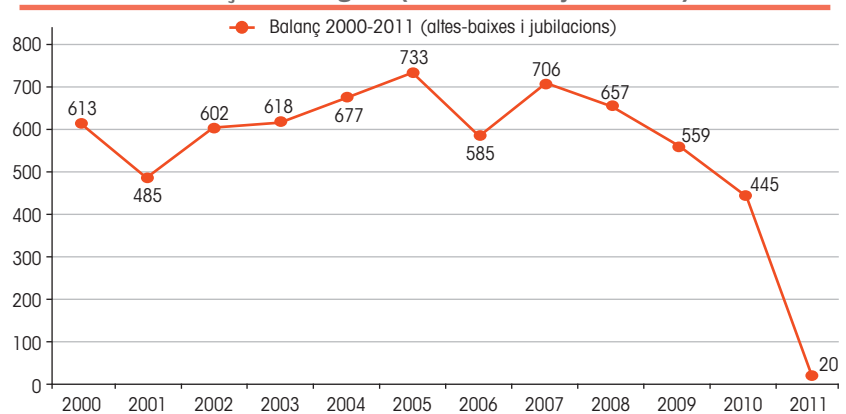
Evolució de les noves col·legiacions (2002-2011)

Distribució dels nous col·legiats 2011 per MIR (sí/no) i origen

	MIR		No MIR		Total	
	Absoluts	%	Absoluts	%	Absoluts	%
Catalunya	270	40,9%	120	21,9%	390	32,2%
Resta d'Espanya	135	20,4%	84	15,3%	219	18,1%
Estranger	256	38,7%	345	62,8%	601	49,7%
Total general	661	100,0%	549	100,0%	1.210	100,0%

Evolució del balanç de col·legiats (altes-baixes i jubilacions) 2000-2011

Font: Gabinet d'Estudis Col·legials. COMB.

Segons es desprèn del document del Gabinet d'Estudis Col·legials:

- En el període 2000-2010, el balanç positiu anual mitjà d'incorporació de nous metges (altes/baixes de col·legiats) ha estat de 607 metges/any. L'any 2011, el balanç d'incorporacions i baixes és pràcticament 0 (concretament, un saldo positiu de 20 metges).

- La incorporació de metges estrangers, l'any 2000, va representar el 18,5% de nous col·legiats i l'any 2010, el 58,8% de nous metges col·legiats. Com indica l'informe a 31 de desembre de 2011, els metges estrangers suposaven el 17,3% del total de la col·legiació.

Els fets demogràfics de l'any 2011 poden tenir les següents explicacions:

- Lleugera disminució de les places MIR (l'any 2011 els metges estrangers varen suposar el 41,6% dels nous MIR R1).

- Augment de baixes per trasllat a l'estranger:
- 32 metges nascuts a Catalunya; trasllat als EUA i el RU (majoritàriament).

Crisi pressupostària del sector públic i demografia mèdica

MARC SOLER,
director adjunt corporatiu

Part dels metges estrangers que varen arribar en les últimes remeses tornen al seu país d'origen

- 19 metges nascuts a la resta de l'Estat; trasllat als EUA i el RU (majoritàriament).

- 178 metges nascuts fora de l'Estat; trasllat a l'Argentina, Colòmbia, els EUA, Mèxic, Veneçuela, etc.

- Augment progressiu de jubilacions. La mitjana d'edat dels col·legiats és de gairebé 50 anys. Sobre les dades i els fets podríem extreure les conclusions següents:

- Disminució, a causa de la crisi, de l'efecte crida de metges estrangers.

- Part dels metges estrangers que van arribar en les últimes remeses tornen al seu país d'origen.

- Envelliment professional. En els propers cinc anys arriben a l'edat de jubilació una mitjana de 475/any. En els següents deu anys arriben a l'edat de jubilació una mitjana de 900/any.

Les solucions no són úniques i es relacionen amb l'entrada a les facultats de medicina, la formació de pregrau, la formació especialitzada, la reorganització del sistema sanitari públic i privat, el marc legal estatal de sanitat i de treball, etc. No oblidem que a Catalunya tenim 3,8 metges/1.000 habitants, mentre que la mitjana de la Unió Europea és de 3,4 metges/1.000 habitants i al Regne Unit és de 2,8 metges/1.000 habitants.

El COMB reclama consens polític per resoldre els problemes de la sanitat (que inclou la demografia mèdica). ■